

נפלאות הרמב"ן

שנה ב' | גליון ס"ג
פר' פקודי
תשפ"ב

בגליון:

חילוקי רבינו
בו ביארו מקומות
בו רבינו מפרש
דעתו של רבינו

אוצרות רבינו
פנינים יקרים,
אוצרות מחודשים
מבארו של רבינו

מעשה חש"ב
עינים וביאורים
במשנתו של רבינו

אוצרות רבינו

כָּל הַזָּהָה הַעֲשֵׂוֹ לְמִלְאכָה וְכוּ' וְכִסֵּךְ פְּקוּדֵי
הַעֲבֵרָה וְכוּ' וְנִחְנָטֶה הַתְּנֻפָּה שֶׁקָּעִים כְּפָר וְכוּ' (לח כה)

כד - כה כט

הכתוב מונה את מנין הזהב כסף ונחשת ומונה את
מה שעשו עם הזהב והנחשת

מדוע לא כתוב מה עשו עם הזהב?

לא ספר בפרשה מה נעשה בזהב כי הזהב חלק ביד
איתמר צפוי הקרשים והבריחים וחלקו ביד אלעזר
הארון והכפרת והמנורה והשלחן וזוהב הזהב ובחלק
שביד איתמר לא יודע צפוי כל כלי כמה זהב יש בו
ולכן לא ספר שנתן אותו משה להם במנין ובמשקל.

מדוע לא הזכיר הכיור וכנו?

א. כי לא נעשה במשקל רק כל המראות שהביאו
הנשים הצובאות שם בהם ולא ידע בהם משה
משקלו.

ב. יתכן שלא היה בפקדת איתמר [וכאן מנה את
פקדת איתמר] כי יכנס בכלל מה שאמר הכתוב
(במדבר ג לא) 'ומשמרתם הארץ והשלחן והמנורה
המזבחת וכלי הקדש אשר ישרתו בהם' והכיור וכנו
ישרתו בהם למזבח.

וַיִּרְקְעוּ אֶת פְּחֵי הַזָּהָה וְקִצְצָה פְּתִילִים לַעֲשׂוֹת
קְטָוֶה הַתְּנַבְּלֹת וְכוּ' (לח ט)

מדוע סיפר איך עשו האומנין את עבודתם?

לא הוסיף בכל מלאכת הקדש לפרש דרך האומנות
איך נעשה זולתי בכאן ויתכן שספר בכאן המחשבה
שחדשו בחוטי הזהב כי היה תמה בעיניהם להיות
זהב טווי ושזור כאשר יעשו בצמר ובפשתים כי לא
שמעו עד היום ההוא לעשות כן.

כָּל אֲשֶׁר צָנָה ה' אֶת מִטְּהָה פֶּן עֲשׂוּ פְּנֵי יִשְׂרָאֵל
אֶת כָּל הַעֲבֵרָה (לח ט)

מדוע כתוב את כל העבודה ולא את כל המלאכה
כמו שנאמר תמיד מלאכת המשכן?

א. פי' כן עשו בני ישראל את כל העבודה כל
מלאכת המשכן ויקראנה עבודה לומר כי עשו אותה
לעבודת השם הנכבד, כענין ועבדתם את ה' אלהיכם
(לעיל כג כה), ואתו תעבודו (דברים יג ה).

ב. יתכן שיאמר בכאן כל העבודה על הכלים, כלשון
שאמר (לעיל פסוק ז) את כל כלי עבודת המשכן,
והזכיר תחלה הכלים לאמר כי אפילו בכלים נזהרו
ועשו כמצוה בהם, ואחרי כן הזכיר וירא משה את
כל המלאכה.

חילוקי רבינו

אֵלֶּה פְּקוּדֵי הַמִּטְּכָן מִטְּכָן הָעֵדוּת אֲשֶׁר פָּקַד עַל פִּי מֹטֶה עֲבֵדֵת הַלְלוּם הַיָּד אֵיתָמָר וְכוּ' (לח כה)

פי' אלה פקודי המשכן

רבינו

א. ע"ד רבים (ספורנו ורבינו בחיי) אלה פקודי יחזור
על הנזכרים למעלה שיאמר כי המשכן וכליו
שהוא הבית והחצר וכל הנעשה להם פקודי
עבדת הלוים שפקדם משה ביד איתמר [הפסוק
בא לומר לנו שמינה את איתמר על המשכן], ואין
כלי הקדש הארון והשלחן והמנורה והמזבחות
בכלל המשכן כי הם ביד אלעזר.
ב. אלה פקודי ירמו אל אשר יזכיר בפרשה למטה
שיאמר כי 'כסף פקודי העדה מאת ככר' שעשה
בו האדנים והוים לעמודים וצפויים וחשוקיהם
'ונחשת התנופה' שהוא 'שבעים ככר' שעשה
בה מזבח הנחשת והמכבר וכל כליו ואדני
החצר והיתדות הכל נתן משה במספר במשקל
ביד איתמר [הפסוק בא לומר לנו מנין הנדבות
ושנתנו לאיתמר].

רע"ו

אלה פקודי בפרשה זו נמנו כל משקלי נדבת המשכן
לכסף ולזהב ולנחשת ונמנו כל כליו לכל עבודתו.
[זה המנין של כל נדבת המשכן וכליו, וקאי על הנזכרים
בהמשך הפרשה שנתן משה הכל במספר במשקל ביד
איתמר].
עבודת הלוים פקודי המשכן וכליו היא עבודה המסורה
ללוים במדבר לשאת ולהוריד ולהקים איש איש למשאו
המופקד עליו כמו שנאמר בפרשת נשא
ביד איתמר הוא היה פקיד עליהם למסור לכל בית אב
עבודה שעליו.
[זהו המנין של בני לוי ביד איתמר בן אהרן, וקאי על
הנזכרים לעיל המשכן והחצר שהם ביד איתמר בן אהרן]
[רש"י מחלק הפסוק לבי' חלקים, א' כפיי' ב' של רבינו, ב'
כפיי' א' של רבינו].

רבינו דוחה פי' א'

אין דעתי כן כי למה יזכיר פקדת איתמר ולא יזכיר פקדת אלעזר שהיא הנכבדת [שאת"ל שהפסוק
משמיענו המינוי של איתמר תקשה למה לא משמיענו מינוי אלעזר] ולפי' ב' שהפסוק משמיענו המנין של
נדבות המשכן ניהא כי לא בא הכתוב עתה רק לדבר על מלאכת המשכן לא על המסעות [והזכיר איתמר
שהיה הגובר על מלאכת המשכן ואגב כן הזכירו שהיה ממונה על 'עבודת הלוים'].

לכל ידידי ורעי הוגי תורת הרמב"ן נא ראו הזמנה זו כאישית

<p>בעזרה שית</p> <p>נעלה את ירושלים על ראש שמחתנו</p>		<p>גם אנו פצטרפים בקריאה של חיבה להויכבים לשוש אתנו פשוט בשמחת נישואי נכדינו היקרים שיחיו</p>	
<p>קול ששון קול חתן</p> <p>בשבח ובהוריה להשיית על כל הטוב אשר גפלונו שחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה הגנו מתכבדים להוויכבים לטוש פננו בשמחתנו שמחת כלולות בנינו היקרים שיחיו</p>	<p>קול כלה וקול כלה</p> <p>מרת ט. ס. ארנפלד א' הרה"ר יעקב שלום דל בת הרה"ר יוסף שלמה רייניץ ז"ל קרת צאנו, נתניה</p>	<p>מרת יונה יעקב ברמן וב"ב ק. אתא - רמת וויניץ, חיפה</p>	<p>מרת לאה גנולר א' הרה"ר פנעיל דל בת הרה"ר יצחק גנולר ז"ל רמת וויניץ, חיפה</p>
<p>החתן והכור המפגש</p> <p>ברוך הלוי ניי</p> <p>עבי"ג</p> <p>הכלה והתולה המפגש</p> <p>חיה אסתר זיסל חחי</p>		<p>משכנע אדר מרבים בשמחה</p> <p>העליה לתורה אי"ה בשב"ק פרשת פקודי בביתפי"ד הגדול של כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א רמת וויניץ, חיפה זמן התפילה בשעה 9:00</p>	
<p>שנתקיים בעזרה שית"ל למזל טוב ובשעה טובה ומפוצלת ביום שלישי שנכפל בו כי טוב פרישת ויקרא ה' באדר ב' תשפ"ב (8.3.22 למניינם) באולפי 'רויאל' רח' שלמה הפלך 31, בני ברק</p> <p>קבלת פנים בשעה 6:00 החופה בשעה 6:30</p> <p>יעורכם חשיית לשמחות באהליכם ולברכה פורובה באסיפכים</p> <p>ידידיכם המצפים לבואכם לשמחה ולשלום</p>		<p>חורי החתן בן ציון הלוי גנולר וב"ב רמת וויניץ, חיפה</p> <p>חורי הכלה אברהם צבי ארנפלד וב"ב אלעד</p>	

וזאת למודעי כי העיקר להגות תורת רבינו הקי בלשונו הטהור והזהב ובכל דברי תורתיו הקי, אך להקל על המתקרים
לקודש באנו להכניסם אל תחת כנפי השכינה תורתו של רבינו. והשתדלנו להיצמד ללשונו של רבינו הקי' ורק במקום
שהוצרכנו לקצר או לבאר הוספנו או הורדנו כמה מילים להבנת הדבר לאנשים פשוטים כמונו עד שזוכה כולנו להגות
בפנים בתורתיו הקי'.
ואך למותר הוא לפרט שאם שגינו בהבנת דברי קדשו הטעות וחוסר ההבנה היא בנו.
מתוך הקדמתו של רבינו לפי' עה"ת:
'ועתה דע וראה מה אשיב שואלי דבר בכתיבת פירוש התורה, אבל אתנהג כמנהג הראשונים, להניח דעת התלמידים יגיעי הגלות
והצרות, הקוראים בסדרים בשבתות ובמועדים, ולמשוך לבם בפשטים ובקצת דברים נעימים לשומעיהם וליועדיהם חן. ואל חנון
חוננו ויברכנו. ונמצא חן ושכל טוב בעיני אלוקים ואדם, 'עכ"ל'.

לכל עניני המכון הערות והארות
ניתן לפנות למייל או לטל:
h0548402450@gmail.com
054-8402450
כל הזכויות שמורות ©

מהו 'המשכן משכן העדות'?

ביום החדש הראשון באחד לחדש תקים את
מִשְׁכַּן אֱהֶל מוֹעֵד (מ כ)

מנין ידע משה שבשבעת ימי המלוואים יעמיד
המשכן ויורידו?

ולא הוצרך לצוות עתה על הקמת שבעת הימים הראשונים, כי אמר לו מתחלה והקמות את המשכן כמשפטו אשר הראית בהר (לעיל כו ל), וכיון שפירש לו עתה כי ביום החדש הראשון תהיה הקמתו לעמדה, הנה ידע כי שבעת ימי המלוואים יצטרך להקים ולהוריד.

מדוע הוצרך להעמיד המשכן ולהורידו בכל יום
משבעת ימי המלוואים?

א. אולי היה כן להרגיל הלויים במעשהו כי ממנו יראו וכן יעשו.
ב. או היה להכתיר היום [של הקמת המשכן] בעטרה זו [שמא' בניסן יהיה הקמתו בקביעות].
ג. ויתכן שכל זה רגילות, להודיע ענין הקמתו והסדר.

מתי הקים והוריד המשכן בשבעת ימי המלוואים?

א. נראה לדעתם כי בשבעת הימים הראשונים היה מקים אותו בבקר בבקר, ועומד כן כל היום וכל הלילה, וכעלות השחר היה מוריד אותו וחוזר ומקמו מיד, כי הכתוב אמר ופתח אהל מועד תשבו יומם ולילה (ויקרא ח לה), ואין פתח אהל רק בעת הקמתו. ועוד שהיה מקריב בו תמיד של בין הערבים ומדליק את הנרות בערב.
ב. בויקרא רבה (ע"י במדבר רבה יב טו) ראיתי, היה משה מעמידו ומפרקו שני פעמים בכל יום.
ג. רבי חנינא הגדול אומר שלשה פעמים בכל יום, שנאמר תקים (פסוק ב) הוקם (פסוק ז) ויקם (פסוק יח), אחת לתמיד של שחר, ואחת למלוואים, ואחת לתמיד של בין הערבים.

מתי היה השראת השכינה במשכן?

והכתוב שאמר כאן ויכס הענן את אהל מועד וכבוד ה' מלא את המשכן (להלן פסוק לד) על דעתם היה זה ביום השמיני, כי אמר ויכל משה את המלאכה (שם פסוק לג), וכאשר כלה הקמה זו של אחד בניסן כסה הענן את המשכן. וכבר כתב רש"י (ויקרא ט כג) מה שדרשו (בתורת כהנים שם) ויצאו ויברכו את העם, לפי שכל שבעת ימי המלוואים שהעמיד משה המשכן והיה משמש בו ומפרקו לא שרתה בו שכינה והיו ישראל נכלמים ואמרו למשה, משה רבינו כל הטורח שטרחנו שתשרה שכינה בינינו ונדע שנתכפר לנו עון העגל, אמר להם אהרן אחי כדאי וחשוב ממני שעל ידי קרבנותיו ועבודתו תשרה בנו שכינה. ובפרשת מלוואים (תורת כהנים שם) יכול הוקם המשכן בראש חדש ושרתה שכינה בשמיני בחדש, תלמוד לומר וביום הקים את המשכן כסה הענן את המשכן לאהל העדות (במדבר ט טו), מלמד שביום שהוקם המשכן שרתה השכינה על ידי מעשה אהרן. הנה יאמרו בפירוש כי כסוי הענן את המשכן בשמיני למלוואים היה, והוא אחד בניסן, אם כן תהיה כל הפרשה הזאת לדעתם ביום השמיני.

מתי ציווה ה' למשה את סדר ויקרא אל משה?

א. צוה השם את משה שתהיה הקמת המשכן לכלותה ביום החדש הראשון באחד לחדש, ואמר [בסוף פרשת פקודי] כי משה עשה כן וכלה את כל המלאכה ואז כסה הענן את האהל, וכן תמיד (ויכסה) הענן את המשכן ותשרה בו השכינה. וחזר הכתוב [בתחילת פרשת ויקרא] אל תחלת הדבור אשר היה למשה מן האהל ואמר ויקרא אל משה (ויקרא א א) [שהוא ביום א' לשבעת ימי המלוואים], וכל זה בסדר נכון.
וביום ראשון של מלוואים נדבר למשה משם כל הפרשיות הנאמרות מתחלת ספר ויקרא עד ויהי ביום השמיני (שם ט א), אבל לא היה הענן מכסה אותו,

רע"ו

אמר המשכן משכן העדת בעבור כי יריעות שש משזר הם שיקראו 'משכן' במצוה (כו א) ובמעשה (לו ח) אבל משכן העדות כולל הבית בכללו שהוא המשכן הנעשה ללוחות העדות.

והַצְלָלָא קָן אוּרֵי קָן חוּר לְמִטָּה יְהוּדָה עֲטָה אֶת כָּל אֲטָר צָהָה ה' אֶת מִטָּה (לח כג)

רע"ו	רבינו
מה למדים מעשה את כל אשר צוה ה' את משה?	ובצלאל עשה את כל אשר צוה ה' מלמדנו כי על פיו נעשה הכל כי הוא המורה לכל החכמים ולפניו היו עושים כלם ומראים אליו כל מלאכתם אבל את המלאכה בפועל גם כל חכמי לב עשו. [שע"פ בצלאל עשו כל העוסקים את מלאכת המשכן]. ע"ד רבותינו ז"ל יהיה זה לשבח אותו ולומר שאפילו דברים שלא אמר לו רבו הסכימה דעתו למה שנאמר למשה בסיני ולא בא הכתוב לומר שהוא עשה הכל אלא שקים בכל הנעשה על ידו כל אשר צוה ה' את משה. [שבצלאל עשה כל אשר צוה ה' את משה]
מנין למדים שאפי' אמר לו רבו הסכימה דעתו למה שנאמר למשה בסיני?	לפיכך לא אמר בכל הנעשה על ידו 'כל אשר דבר ה' אל משה' [בכל כלי בנפרד] כי היה במשמע כאשר אמר לו משה בדבר ה' והוא שנה הסדר בהם ממה שאמר לו משה ולפיכך כלל זה בכאן [לאחר סיום כל המשכן וכליו] לומר שעשה הכל כאשר אמר השם. [מהא שרק לאחר סיום כל המשכן אמר שבצלאל עשה כמו שאמר ה' שרק בסיום הכל היה כמו שאמר לו משה בשם ה']
מנין למדים שאפי' אמר לו רבו הסכימה דעתו למה שנאמר למשה בסיני?	אשר צוה אותו משה אין כתיב כאן אלא 'כל אשר צוה ה' את משה' אפילו דברים שלא אמר לו רבו הסכימה דעתו למה שנאמר למשה בסיני. [מהא שנאמר אשר צוה ה' את משה למדים שבצלאל עשה כמו שה' צוה את משה ולא כמו ששמה צוהו].

וַיְהִי מֵאֵת כְּכַר הַכֶּסֶף לְצִקַּת אֶת אֲדָנֵי הַקֹּדֶשׁ וְאֵת אֲדָנֵי הַפְּרֻכֹת מֵאֵת אֲדָנֵי הַפְּכָר כְּכַר לְאֹדָן (לח כז)

מהו אדני הקדש?

רע"ו	רבינו
את אדני הקדש של קרשי המשכן שהם ארבעים ושמונה קרשים ולהן תשעים וששה אדנים ואדני פרוכת ארבעה הרי מאה.	את אדני הקדש ואת אדני הפרכת יקרא הכתוב המשכן קדש והבדיל הפרכת בעבור היותו מבדיל בין הקדש ובין קדש הקדשים כאלו אמר 'את אדני הקדש ואת אדני קדש הקדשים'.
[אדני הקדש הכונה לכל האדנים של כל קרשי המשכן ואדני הפרכת לדי' האדנים של עמודי הפרכת].	[אדני הקדש הוא על האדנים של הקרשים של אהל מועד עד לפרכת, ואדני הפרכת הוא על אדני הפרכת שהם לקדש הקדשים וכ"ש על האדנים של הקרשים של קדש הקדשים].

וַיִּבְיֹאוּ אֶת הַמִּטָּה אֶת הָאֶהָל וְאֶת כָּל כְּלָיו קָרְסִיו קָרְסִיו וְעִמְדָיו וְאֲדָנָיו (לח כח)

פי' וביאו את המשכן

רע"ו	רבינו
ויביאו את המשכן וגו' שלא היו יכולין להקימו, ולפי שלא עשה משה שום מלאכה במשכן, הניח לו הקדוש ברוך הוא הקמתו, שלא היה יכול להקימו שום אדם מחמת כובד הקרשים, שאין כח באדם לזקוף, ומשה העמידו. אמר משה לפני הקדוש ברוך הוא איך אפשר הקמתו על ידי אדם, אמר לו עסוק אתה בידך נראה כמקימו, והוא נזקף וקם מאליו, והוא שנאמר (שמות מ יז) הוקם המשכן, הוקם מאליו. מדרש רבי תנחומא.	ויביאו את המשכן אל משה את האהל ואת כל כליו. שיעור הכתוב בזה כמו בוא"ו, וביאו את המשכן אל משה ואת האהל ואת כל כליו, כי יריעות שש משזר הן ששמן משכן, כמו שאמר (לעיל כו א) ואת המשכן תעשה עשר יריעות שש משזר, ואמר בהן (שם ו) וחברת את היריעות והיה המשכן אחד, ויריעות העזים הן האהל, כאשר יאמר בהן ועשית יריעות עזים לאהל על המשכן (שם ז). וחברת את האהל והיה אחד (שם יא). וכן את המשכן את אהלו ואת מכסהו (לעיל לה יא) ואת אהלו. אף כאן, וביאו את המשכן אל משה ואת האהל ואת כל כליו, כי יזכיר שמות הכל. [ויביאו את המשכן פי' את יריעות המשכן הביאו למשה].

מי הקטיר הקטורת בשבעת ימי המילואים?

רש"י לגי רבינו

ובפירושו רש"י ראיתי ויקטור עליו אהרן קטורת שחרית וערבית, כמה שנאמר (לעיל ל ז ח) בבקר בבקר בהטיבו את הנרות וגו', ובהעלות אהרן את הנרות בין הערבים וגו'.
רבינו מקשה על רש"י

לא ידעתי אם הוא טעות סופרים [שבשבעת ימי המילואים משה הקטיר ולא אהרן]
[ברש"י שלפנינו ליתא הא דאהרן הקטיר הקטורת]

על ענינו מיום שהתחיל אהרן בכהונתו ולעולם, שכן אמר (שם ל ח) ובהעלות אהרן את הנרות בין הערבים, ואין הדבר אלא מיום זה ואילך, כי בכאן (בפסוק ד) צוה למשה בפירושו והעלית את נרותיה.

רבינו

והנה משה רבינו בכל העבודות הכהן הראשון, ולפיכך הקטיר גם הקטרת.

רבינו מיישב היכן נצטוו משה להקטיר הקטורת

ואולי בכלל ונתת את מזבח הזהב לקטרת (פסוק ה) שתקטירנו עליו מיד [הקטרת הקטורת נכלל בציווי על מזבח הקטורת].

רבינו מבאר שהציווי לאהרן הוא מיום הקמת המשכן

ומה שאמר בצואה (לעיל ל ו ז) ונתת אותו לפני הפרוכת והקטיר עליו אהרן קטורת סמים, להורות

אמר (שם ל ח) ובהעלות אהרן את הנרות בין הערבים, כי בכאן (בפסוק ד) צוה למשה בפירושו והעלית את נרותיה.

ויכס הענן את אהל מועד וכהוד ה' מלא את המִטָּן ולא יכל מִטְּהָ אֶל אֶהֱל מוֹעֵד פִּי טָכַן עָלָיו הָעֲנַן וְכָהוֹד ה' מִלֵּא אֶת הַמִּטָּן (מ לד לה)

האם משה נכנס לאהל מועד כשהיה הענן?

רש"י

ולא יכול משה לבוא אל אהל מועד וכתוב אחד אומר (במדבר ז פט) 'ובבא משה אל אהל מועד' בא הכתוב השלישי והכריע ביניהם 'כי שכן עליו הענן' אמרו מעתה כל זמן שהיה עליו הענן לא היה יכול לבוא נסתלק הענן נכנס ומדבר עמו.
[הענן כסה מכל הצדדים שא"א להיכנס למשכן].

רבינו מבאר דרשת חז"ל ערש"י מביא

א. לדעתם הכתוב 'ובבא משה אל אהל מועד' שיבוא שם בלא קריאה מדעתו.

ב. מפני שאמר שם 'וישמע את הקול מדבר אליו מעל הכפרת' נראה להם שמשה עומד בתוך האהל לפני הכפרת וכל עת היות כבוד ה' מלא את המשכן לא נכנס משה בתוכו ולכן יאמרו שהיה זה לאחר שנסתלק הענן ואין הכבוד מלא את המשכן שהיה הענן רק בדרת ביום השמיני בדרת שם הכבוד.

רבינו

א. אמר כי לא יכול משה לבוא אל אהל מועד אפילו אל הפתח מפני שהענן היה מכסה אותו ולא היה רשאי לבוא בתוך הענן.

ב. המשכן מלא כבוד ה' ואיך יכנס בו והטעם שלא יבוא שם בלא רשות רק כשיקראנו יבוא בתוך הענן כאשר עשה בהר סיני.

ג. ע"ד הפשט בעבור שאמר 'וידבר ה' אליו מאהל מועד' (ויקרא א א) לא נכנס משה במשכן אבל קרא אותו מאהל מועד ועמד פתח האהל וידבר אליו.

לא מעל הכפרת' נראה להם שמשה עומד בתוך האהל לפני הכפרת וכל עת היות כבוד ה' מלא את המשכן לא נכנס משה בתוכו ולכן יאמרו שהיה זה לאחר שנסתלק הענן ואין הכבוד מלא את המשכן שהיה הענן רק בדרת ביום השמיני בדרת שם הכבוד.

והנה נשלם ספר הגאולה

אשר ה' אלהי ישראל בא בו לבני ישראל עם קרובו,

הושיעו מיד שונאיו וזאלו מיד אויבו

ואליו יבא באלפי שונאין ורכב רבוא,

לתת לו תורת אמת להנחיל יש את אוהבו

בנה בית זבול לשכון שכניתו על כרובו,

ומקדש למקדש שהמלך במסבו.

וברוך ה' החפץ שלום עבדו,

אשר עד הנה עזרו לבא

המחודש זעוריו בשיבו,

המשביע בתודתו רעבו

וינקחו דבש וחלב,

כי הכין כל לבבו

ולשמו יברך בקרו וערבו,

ברוך שאכלנו משלו וחיינו בטובו.

ברוך דיהב זיולא לעבדיה בר אמתיה,

ברוך הנותן ליעף כח ולאיין אונים

עצמה ירבה

מעשה חשב

פרשת פקודי

אֶהְיֶה פְּקוּדֵי הַמִּשְׁכָּן מִשְׁכַּן הָעֵדוּת אֲשֶׁר פָּקַד עָלַי-בְּיַמֵּי מוֹשֶׁה עַבְדְּךָ הַלְלוּם בְּיַד אֵימָר בֶּן-אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן:

מעשה חשה

רש"י

משכן העדות. עדות לשראל שיתח להם הקב"ה על מעשה העגל¹, שהרי השקה שכינתו ביניהם:

¹ מבואר בדברי רש"י שענין הקמת המשכן הוא להורות שיותר הקב"ה על מעשה העגל. והנה רבינו (ריש פרשת תרומה) מבאר שעיקר טעם הקמת המשכן הוא, כדי שתשרה השכינה שם כמו שהיה במתן תורה. וז"ל רבינו "וסוד המשכן הוא, שיהיה הכבוד אשר שכן על הר סיני, שוכן עליו בנסתר. וכמו שנאמר שם 'וישכן כבוד ה' על הר סיני, וכתב הן הראנו ה' א-להינו את כבודו ואת גדלו'. כן כתוב במשכן 'וכבוד ה' מלא את המשכן'. והזכיר במשכן שני פעמים 'וכבוד ה' מלא את המשכן', כנגד 'את כבודו ואת גדלו', והיה המשכן תמיד עם ישראל, הכבוד שנראה להם בהר סיני, ובבא משה היה אליו דבור אשר נדבר לו בהר סיני".

ואפשר לומר שרש"י לשיטתו, ורבינו לשיטתו. דהנה נחלקו רש"י ורבינו מה היה קודם, חטא העגל, או ציוי מלאכת המשכן. דרש"י סובר (כי תשא לב א ד"ה ויתן) דמעשה העגל קודם לציוי מלאכת המשכן ימים רבים היה. ודעת רבינו (ריש פרשת ויקהל) שציוי המשכן היה קודם חטא העגל, עיי"ש.

ולפי"ז א"ש, דרש"י לשיטתו שקודם היה חטא העגל, ואח"כ ציוי מלאכת המשכן, יכול לפרש שענין הקמת המשכן בא להורות שיותר הקב"ה על מעשה העגל. משא"כ רבינו לשיטתו דציוי מלאכת המשכן היה קודם חטא העגל, לא היה יכול לפרש כרש"י, שענין המשכן בא לכפר על חטא העגל, לכן מפרש שענין המשכן כדי שתשרה השכינה שם.

פרשת ויקהל

וַיִּקְהַל מוֹשֶׁה אֶת-כָּל-עַדְת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם אֱלֹהֵי הַדְּבָרִים אֲשֶׁר-צִוָּה ה' לַעֲשׂוֹת אֹתָם:

מעשה חשה

רמב"ן

אפשר לבאר כוונת רבינו 'ויתכן שהיה זה ביום מחרת רדתו', דהנה רבינו (לעיל פרשת יתרו פרק יח פסוק יג) עה"כ 'ויהי ממחרת וישב משה לשפוט את העם', מפרש רבינו שאין כוונת הכתוב באמרו 'ממחרת' מחרת ממש, דמיד למחרת יום הכפורים התחיל לשפוט את העם, כי 'איננו יום המשפט, שיעמוד העם עליו מן הבקר עד הערב', רק כוונת הכתוב 'ממחרת' היינו שלא היה לפני יום הכפורים, רק לאחר יום הכפורים. עיי"ש. ורבינו לא מבאר מה עשה משה מיד למחרת יום הכפורים ע"ז כתב רבינו כאן 'ויתכן שהיה זה ביום מחרת רדתו, ואמר לכלם ענין המשכן אשר נצטוו וכו"ו'. היינו שיתכן שלמחרת יום הכפורים אמר לישראל ענין מלאכת המשכן, כי הוא ראוי ונכון שיצונו מיד למחרת רדתו מן ההר.

ויקהל משה את כל עדת בני ישראל. וכלול "כל עדת בני ישראל" האנשים והגשים, כי כלם התגדלו במלאכת המשכן. והנה משה אחר שצוה לאהרן והגשאים וכל בני ישראל האנשים כל אשר דבר ה' אתו בהר סיני אחרי שצור הלוחות (לעיל לד לב), נתן על פניו המסוה (שם פסוק לג), חזר וצוה והקהילו אליו כל העדה אנשים וגשים. ויתכן שהיה זה ביום מחרת רדתו. ואמר לכולם ענין המשכן אשר נצטוו בו מתחלה קודם שצור הלוחות, כי כיון שנתלכה להם הקב"ה ונתן לו הלוחות שניות וכרת עמו ברית חדשה שילך השם בקרבם, הנה חזרו לקדמותם ולאבנה כלולותם, וכידוע שהיה שכינתו בתוכם נענין שצוה תחלה, כמו שאמר (לעיל כה ח) ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, ולכן צוה אותם משה עתה בכל מה שצטווה מתחלה: